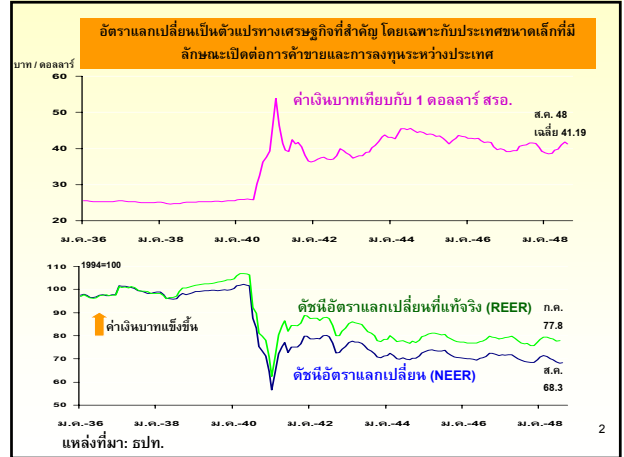

Improving Financial Resilience of the Thai Economy against FX Risk

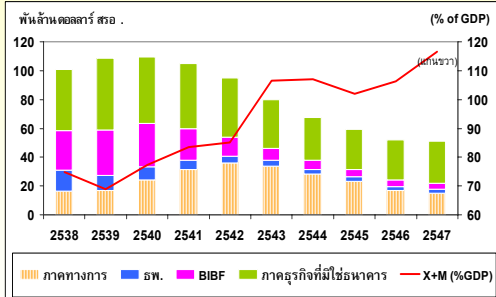
พรพนทิลาส เรืองวิสุทธิ์
จิระพล มหุดติการ
यररยง ไทยเจริญ

งานสัมมนาวิชาการประจำปี 2548 ธนาคารแห่งประเทศไทย
สิงหาคม 2548

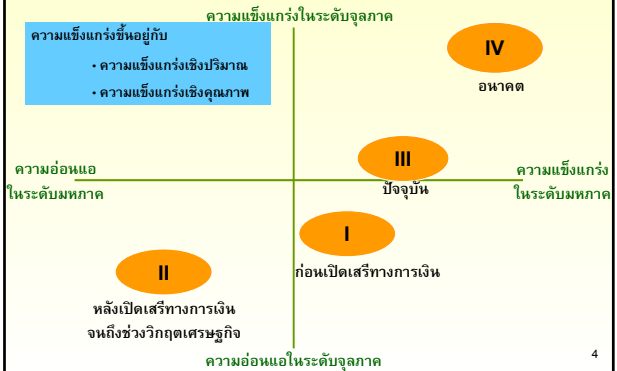

แม้ฐานะทางการเงินต่างประเทศปรับตัวดีขึ้น แต่ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนยังเป็นประเด็นสำคัญสำหรับเศรษฐกิจไทยจากการที่การค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญมากขึ้น

ยอดคงค้างหนี้ต่างประเทศ และสัดส่วนการค้ำต่อ GDP

ความแข็งแกร่งต่อความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย

ประเด็นนำเสนอ

- ประเมินความแข็งแกร่งต่ออัตราแลกเปลี่ยนในระดับมหภาค
  - ระดับประเทศ
  - ระดับภาคเศรษฐกิจ
- ประเมินความแข็งแกร่งต่ออัตราแลกเปลี่ยนในระดับจุลภาค
  - ประเมิน FX Exposure ของภาคธุรกิจจากฐานข้อมูลด้านการค้า
  - ผลการสำรวจความคิดเห็นจากการสำรวจผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนและการบริหารความเสี่ยง
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

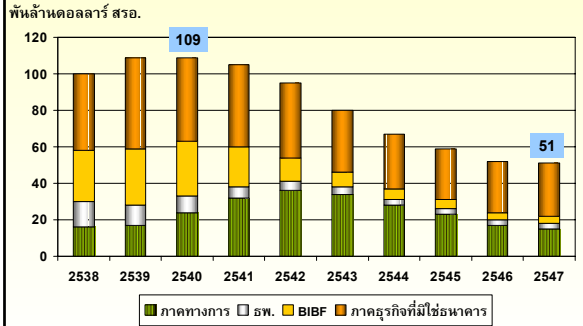
การประเมินความแข็งแกร่งในระดับภาพรวมของประเทศ

การประเมินความแข็งแกร่งในระดับภาพรวมของประเทศ

ช่วงก่อนจนถึงวิกฤต	หลังวิกฤตจนถึงปัจจุบัน
<ul style="list-style-type: none"> อัตราแลกเปลี่ยนคงที่มีส่วนทำให้เอกชนไม่ตระหนักถึงความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน จิตใจให้เอกชนกู้ยืมเงินจาก ตปท. มากขึ้นเกิดการสะสมของปัญหา Currency Mismatch เกิดความประมาทในด้านเสถียรภาพต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นขึ้นช่วยให้เศรษฐกิจรองรับความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกได้ดีขึ้น ช่วยให้ภาคเอกชนตระหนักถึงความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ช่วยให้การดำเนินนโยบายการเงินมีประสิทธิภาพ

เครื่องชี้วัดด้านความสามารถในการชำระหนี้ต่างประเทศ

หนี้ต่างประเทศ - ปรับตัวลดลงมากจากช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

เครื่องชี้วัดด้านความสามารถในการชำระหนี้ต่างประเทศ

สัดส่วนหนี้ระยะสั้นต่อระยะยาว - หนี้ระยะสั้นของประเทศลดลงมาก ทำให้ความเสี่ยงต่อการถูกเรียกชำระหนี้ของประเทศลดลง

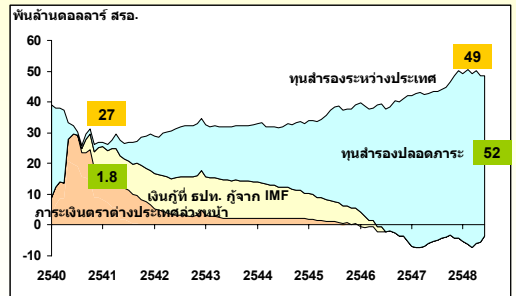
	2538	2540	2544	2547
ST Debt : LT Debt	52:48	35:65	20:80	22:78

ดัชนีชี้วัดความสามารถในการชำระหนี้ต่างประเทศ - ปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ

(%)	เกณฑ์มาตรฐาน			2540	2544	2547
	ต่ำ	กลาง	สูง			
Debt / GDP	<48	48-80	>80	64.8	56.1	35.3
Debt / XGS	<132	132-220	>220	149.0	86.6	52.1
Debt Service Ratio	<20			15.7	20.8	8.5

เครื่องชี้วัดด้านสภาพคล่อง

เงินสำรองระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น - จากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับภาวะหนี้ต่างประเทศที่ต้องชำระคืนลดลงมาก

เครื่องชี้วัดด้านสภาพคล่อง

ดัชนีชี้วัดความเปราะบางด้านสภาพคล่อง - ปรับตัวดีขึ้นตามลำดับทั้ง Reserves / ST Debt และ Indicator อื่น ๆ ที่บริษัท Credit Rating ใช้ประเมินเสถียรภาพต่างประเทศ เช่น

External Vulnerability Indicator (Moody's)

External Vulnerability Indicator = (ST External Debt + Currently Maturity LT External Debt + Nonresident Foreign Currency Deposits Over One Year) / Official Foreign Exchange Reserves

(%)	Criteria	2540	2544	2547
Reserves / ST Debt	>100	70.4	246.8	435.8
Ext. Vulnerability Indicator		175.2	63.8	38.8

การประเมินความแข็งแกร่งในระดับภาคเศรษฐกิจ

ฐานะการลงทุนระหว่างประเทศ (IIP)*

ประเทศไทยยังคงมีฐานะเป็นหนี้สุทธิ แต่สัดส่วนหนี้สิน (Liabilities) ที่เป็น Debt ลดลง

พันล้านดอลลาร์ สรอ.	2543		2546	
	สินทรัพย์	หนี้สิน	สินทรัพย์	หนี้สิน
เงินลงทุนโดยตรง	2.2	29.9	3.0	47.5
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	0.5	16.4	2.7	29.1
อนุพันธ์ทางการเงิน	0.5	0.7	0.6	0.8
เงินลงทุนอื่น ๆ	17.9	67.3	15.2	41.1
เงินสำรองระหว่างประเทศ	32.7		42.1	
รวม	53.8	114.2	63.7	118.5
ฐานะการลงทุนระหว่างประเทศ	-60.4		-54.8	
สัดส่วน Debt : Non-debt	70 : 30		44 : 56	

*ข้อมูลเริ่มจัดทำตั้งแต่ปี 2543 และมีข้อมูลล่าสุดถึงปี 2546

13

ฐานะการลงทุนต่างประเทศจำแนกตามรายการเศรษฐกิจ

- สินทรัพย์ต่างประเทศส่วนใหญ่อยู่ในภาคทางการ
- หนี้สินต่างประเทศส่วนใหญ่อยู่ในภาคเอกชน

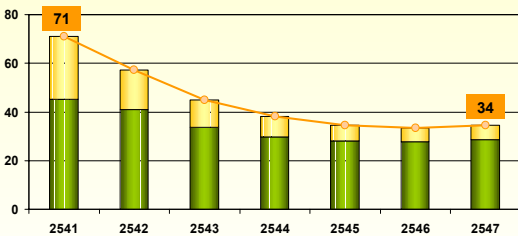
(พันล้านดอลลาร์ สรอ.)	ทางการ (รวม รัฐบาล)		ธนาคาร		ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	
	2543	2546	2543	2546	2543	2546
สินทรัพย์	33.2	43.2	17.4	15.3	3.2	5.2
หนี้สิน	34.6	20.2	18.5	18.1	61.2	80.2
ฐานะสุทธิ	-1.3	23.0	-1.1	-2.8	-58.0	-75.0

14

หนี้ต่างประเทศของภาคธุรกิจเอกชนทั้งที่กู้โดยตรงและโดยทางอ้อมลดลงมาก

NB External Debt + FX Loans from Banking Sector

พันล้านดอลลาร์ สรอ.

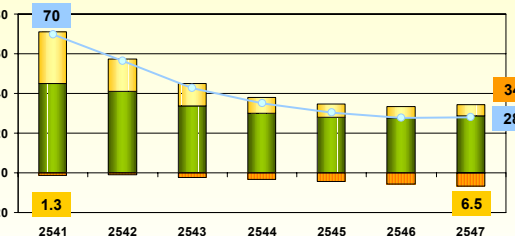
Legend: หนี้ที่เอกชนกู้โดยตรงจาก คปท., หนี้ที่เอกชนกู้โดยตรงจาก คปท., หนี้ต่างประเทศภาคธุรกิจเอกชนทั้งที่กู้โดยตรงและทางอ้อม

15

หนี้ต่างประเทศที่เป็นเงินบาทของภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น หนี้ภาคเอกชนที่เป็นเงินตราต่างประเทศลดลง

Non-bank FX Debt = NB External Debt + FX Loans from Banking Sector - NB External Baht Debt

พันล้านดอลลาร์ สรอ.

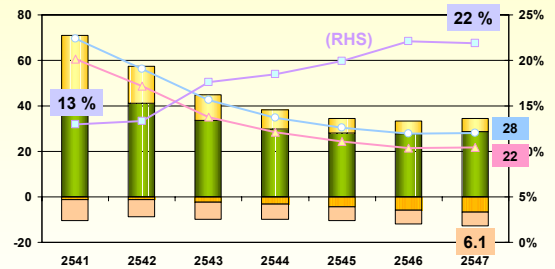

Legend: หนี้ที่เอกชนกู้โดยตรงจาก คปท., หนี้เงินตรา คปท. ที่เอกชนกู้ผ่านภาคธนาคาร, หนี้ที่เอกชนกู้โดยตรงจาก คปท. เป็นเงินบาท, หนี้ที่เป็นเงินตรา คปท. ของภาคธุรกิจเอกชน

16

ภาคเอกชนมีสัดส่วนการคุ้มครองความเสี่ยงหนี้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น

พันล้านดอลลาร์ สรอ.

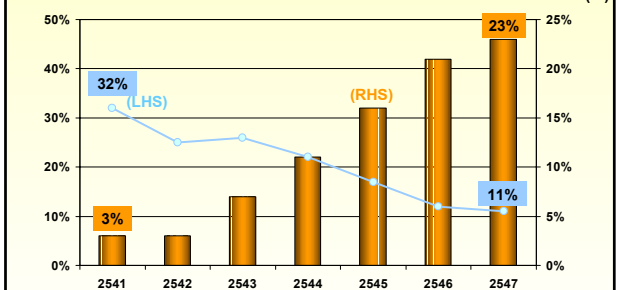

Legend: หนี้ที่เอกชนกู้โดยตรงจาก คปท., หนี้เงินตรา คปท. ที่เอกชนกู้ผ่านภาคธนาคาร, หนี้ที่เอกชนกู้โดยตรงจาก คปท. เป็นเงินบาท, หนี้ที่เป็นเงินตรา คปท. ของภาคธุรกิจเอกชน, สัดส่วนการคุ้มครองความเสี่ยง, หนี้ที่เอกชนกู้โดยตรงจาก คปท. มีการคุ้มครองความเสี่ยง, หนี้ที่เป็นเงินตรา คปท. ที่มีการคุ้มครองความเสี่ยง

17

หนี้ต่างประเทศที่เป็นเงินบาทของภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น หนี้ภาคเอกชนที่เป็นเงินตราต่างประเทศลดลง

พันล้านดอลลาร์ สรอ.

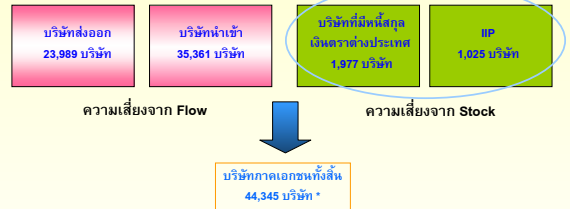

Legend: สัดส่วนหนี้ คปท. ที่เป็นเงินบาทต่อหนี้ คปท. ทั้งหมดของภาค Non-bank, สัดส่วนหนี้ที่เป็นเงินตรา คปท. ต่อเงินหนี้ทั้งหมดของภาคเอกชน

18

การประเมินความแข็งแกร่งในระดับของธุรกิจ ระดับความเสี่ยงจาก Exposure Mismatch ของธุรกิจ

บริษัทที่มี Exposure ด้านความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนโดยตรง

ฐานข้อมูล

- ส่งออกนำเข้า ปี2547
- สำรอาห่ต่างประเทศ 2547
- ฐานะเงินลงทุนต่างประเทศ 2546

* เฉพาะบริษัทที่บุคคลที่มีเลขทะเบียนภาษีชั้นต้นด้วย 3

การวัด Mismatch ด้านการค้าระหว่างประเทศ

Mismatch ด้านการค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การที่ภาคเอกชนมีรายได้และรายจ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศไม่สมดุลกัน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน

$$(X-M) / (X+M)$$

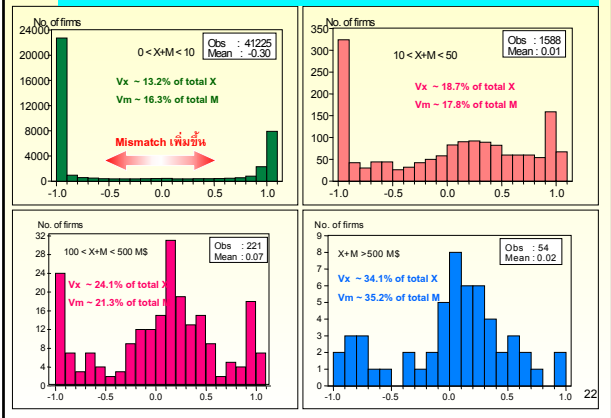
สัดส่วนจะมีค่าระหว่าง -1 ถึง 1

บริษัทส่งออกอย่างเดียวจะมีค่า X / X หรือ = 1

บริษัทนำเข้าอย่างเดียวจะมีค่า $-M / M$ หรือ = -1

บริษัทที่มีสัดส่วนเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามี Mismatch ด้านการค้าระหว่างประเทศต่ำ หรือ Natural Hedge สูง

สัดส่วน Mismatch (x-m) / (x+m) โดยพิจารณาจากมูลค่าการค้า

การประเมินความแข็งแกร่งต่อความเสี่ยงด้าน อัตราแลกเปลี่ยนในระดับของธุรกิจ

ระดับความเสี่ยง

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความเสี่ยงเช่น

- FX Mismatch
- ขนาด
- ประเภทธุรกิจ

รูปแบบของผลกระทบ

- ดัชนีทุนและกำไร
- ความสามารถในการแข่งขัน
- การกำหนดราคาสินค้า

การบริหารความเสี่ยง

รูปแบบของการบริหารความเสี่ยง

- Operational vs. Financial Hedging

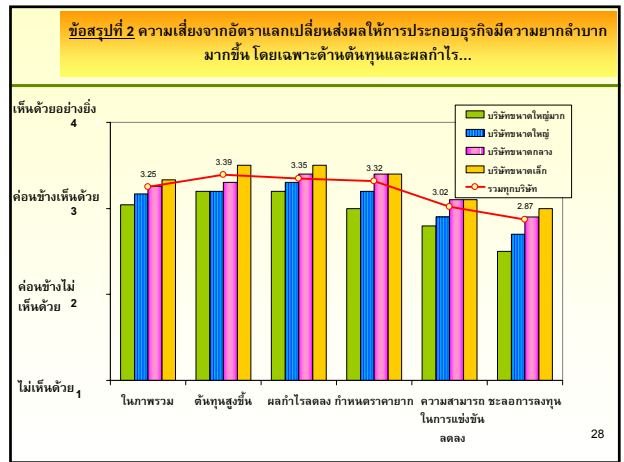
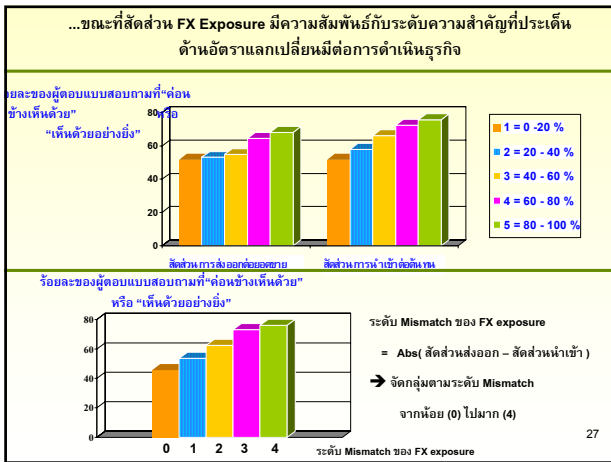
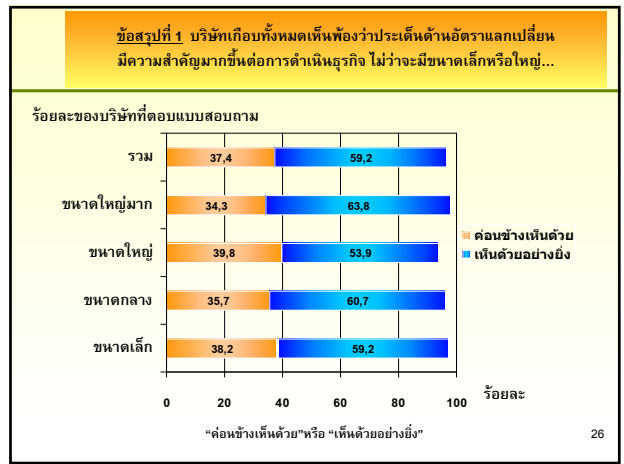
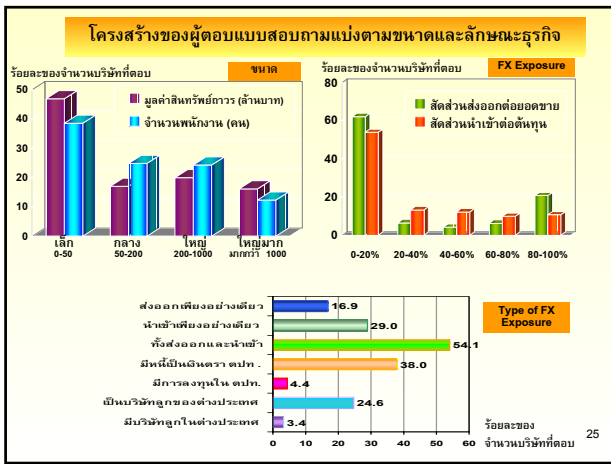
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยงเช่น

- ทิศนคติดต่อการบริหารความเสี่ยง
- ความรู้ความเข้าใจ
- เครื่องมือป้องกันความเสี่ยง
- ข้อมูลและบริการทางการเงิน
- ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

การสำรวจระดับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยง
จากอัตราแลกเปลี่ยนของภาคธุรกิจ

การสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการเกี่ยวกับผลกระทบและ การบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

- วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบและการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนของบริษัทเอกชนทั้งการปรับตัวเชิงธุรกิจและการใช้เครื่องมือทางการเงิน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
- ดบกลับทางไปรษณีย์โดย CEO หรือ CFO หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการเงิน
- สำรอาห่บริษัทส่งออก นำเข้า และหน่ต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 3,000 บริษัท
- กระจายกลุ่มตัวอย่างตามประเภท FX Exposure (X,M,D,XM, XD, MD, XMD) และขนาดตามมูลค่าการค้า
- ช่วงเวลาในการสำรวจ มิถุนายน 48
- จำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับ 747 แบบ (ร้อยละ 25)

(Ordered) Logit Model

Dependent Variable: ระดับความเห็นหรือความสำคัญของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ FX

4 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ สำคัญมาก
 3 = ค่อนข้างเห็นด้วย หรือ สำคัญ
 2 = ค่อนข้างไม่เห็นด้วย หรือ สำคัญน้อย
 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ ไม่สำคัญ

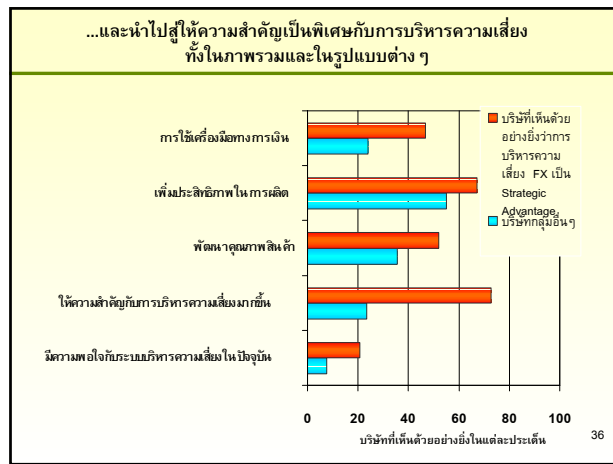
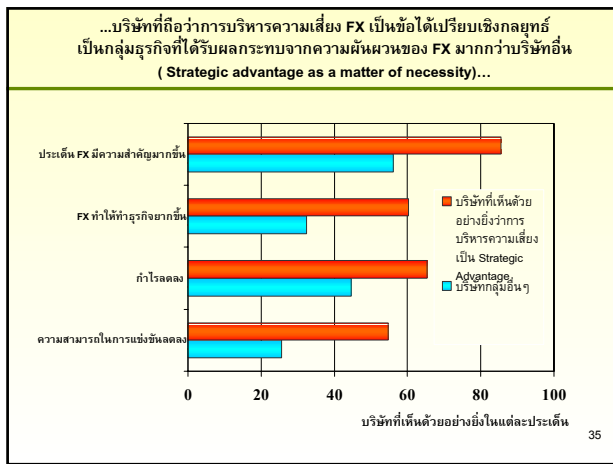
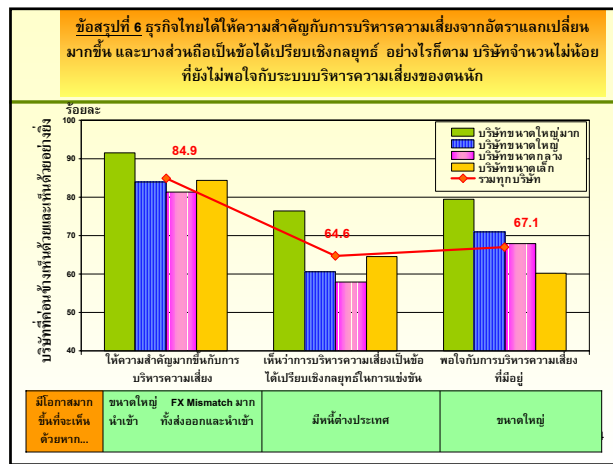
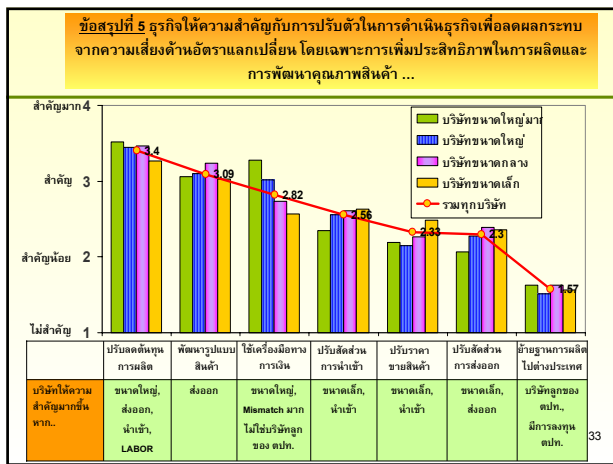
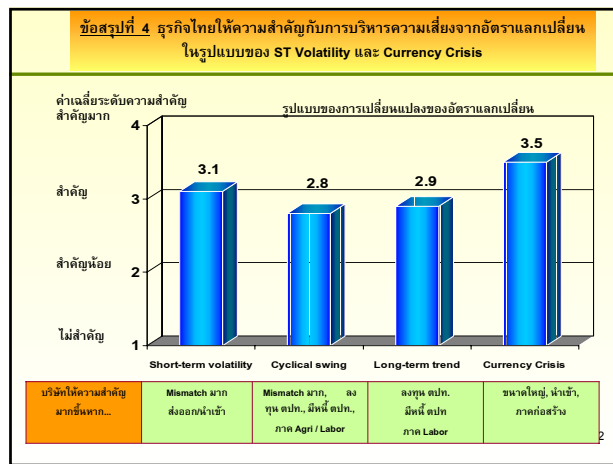
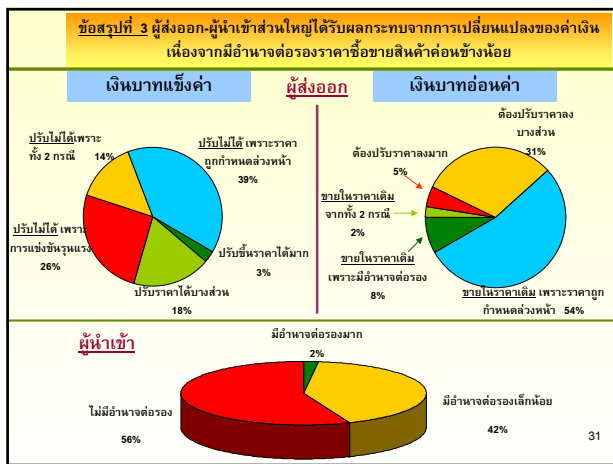
Independent Variables	Description
Size	ขนาดของสินทรัพย์ จำนวนพนักงาน
Mismatch	Abs(สัดส่วนของการส่งออกต่อยอดขาย - สัดส่วนของการนำเข้าต่อต้นทุน)
Type of FX Exposure	ส่งออก นำเข้า ลงทุนต่างประเทศ ต่างชาติเป็นเจ้าของ มีหนี้ต่างประเทศ
Sector dummy	Agri Labor HiTech Industrial (และ Service as base group)

...โดยบริษัทไทยที่มีขนาดเล็กและมี FX Mismatch มากจะได้รับผลกระทบจากความเสียด้านอัตราแลกเปลี่ยนมากกว่า

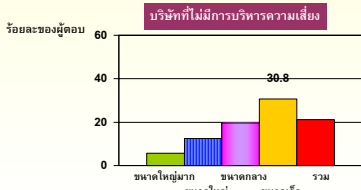
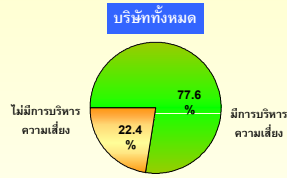
Ordered Logit Model: Dependent Var. = ระดับความสำคัญของประเด็นจากน้อย (1) ไปมาก (4)

(+) สำคัญมากกว่า (-) สำคัญน้อยกว่า

ประเด็น	Size (Asset)	FX Mismatch	Types of FX Exposure	Sector
ผลกระทบจาก FX ทำให้การดำเนินธุรกิจยากขึ้น	ขนาดเล็ก (+)	มี Mismatch มาก (+)	ผู้นำเข้า (+) บริษัทลูกของ ส.ป.ท. (-)	
• ความสามารถในการแข่งขันลดลง	ขนาดเล็ก (+)	มี Mismatch มาก (+)	ผู้ส่งออก (+) ผู้นำเข้า (+) บริษัทลูกของ ส.ป.ท. (-)	Labor (+)
• ต้นทุนสูงขึ้น	ขนาดเล็ก (+)	มี Mismatch มาก (+)	ผู้นำเข้า (+) บริษัทลูกของ ส.ป.ท. (-)	
• กำหนดราคาสินค้ายากขึ้น	ขนาดเล็ก (+)	มี Mismatch มาก (+)	ผู้ส่งออก (+) ผู้นำเข้า (+) บริษัทลูกของ ส.ป.ท. (-) ลงทุนใน ส.ป.ท. (-)	Labor (+) HiTech (+)

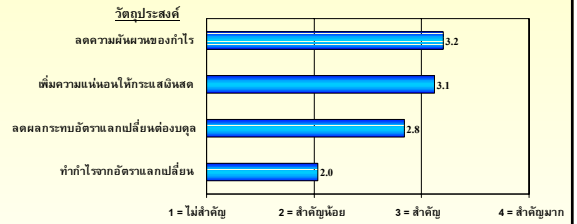

ข้อสรุปที่ 7 คุณภาพของการบริหารจัดการความเสี่ยงของภาคธุรกิจมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะตามกลุ่มขนาดบริษัท เช่น สัดส่วนของกลุ่มที่ไม่มีการบริหารความเสี่ยง...

37

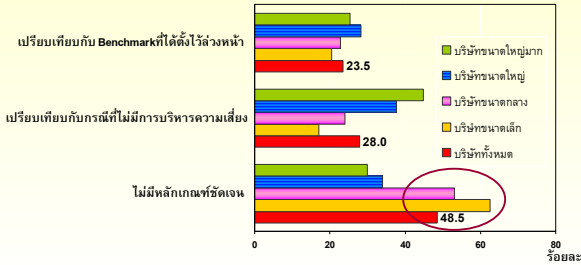
...แม้บริษัทส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อลดความผันผวนของกำไร แต่บริษัทขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการทำกำไรจากค่าเงินมากกว่าบริษัทใหญ่

วัตถุประสงค์	ลักษณะของบริษัทที่ทำให้วัตถุประสงค์นั้น ๆ มีความสำคัญมากขึ้น
เพิ่มความแน่นอนให้กระแสเงินสด	ขนาดใหญ่
ลดความผันผวนของกำไร	ขนาดใหญ่ มี Mismatch มาก ทั้งส่งออก - นำเข้า
ลดผลกระทบต่อตราแลกเปลี่ยน	ขนาดใหญ่ มีหนี้ต่างประเทศ
ทำกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน	ขนาดเล็ก มี Mismatch มาก

38

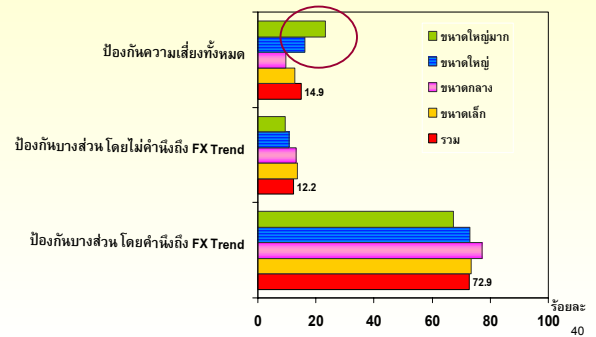
...บริษัทส่วนใหญ่ยังขาดหลักเกณฑ์ที่บริษัทใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ชัดเจนและเหมาะสม โดยเฉพาะบริษัทขนาดเล็ก

*เฉพาะบริษัทที่มีการจัดระบบการบริหารความเสี่ยง

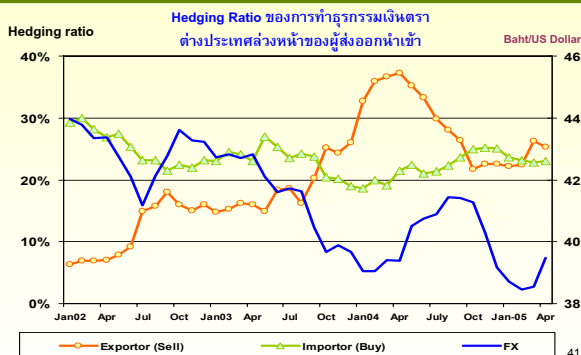
39

...นอกจากนั้น บริษัทส่วนใหญ่มีนโยบายป้องกันความเสี่ยงเพียงบางส่วนและปรับสัดส่วนตามแนวโน้มอัตราแลกเปลี่ยน

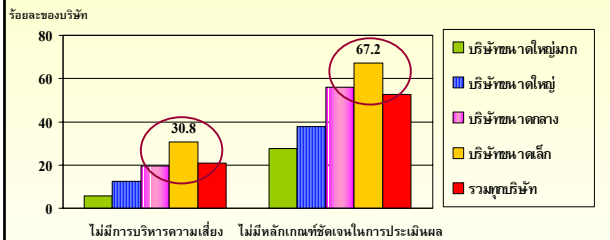
40

...ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการทำธุรกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทิศทางของค่าเงินและสัดส่วนการป้องกันความเสี่ยงของผู้ส่งออกและนำเข้า

41

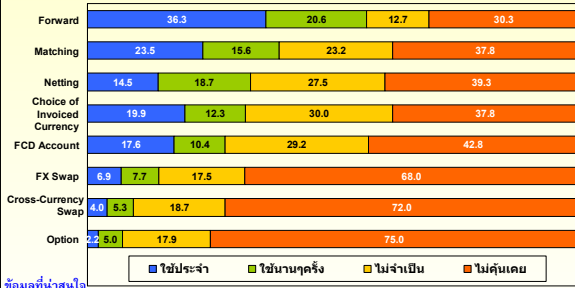
....อาจสรุปได้ว่า กลุ่มบริษัทขนาดเล็กจำนวนมากไม่ห้อยยังขาดกรอบการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม

บริษัทขนาดเล็กมีความน่าจะเป็นมากกว่า...
 - ที่จะไม่มีการบริหารความเสี่ยง
 - ที่จะใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อเก็งกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน
 - ที่จะไม่มีหลักเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยง

42

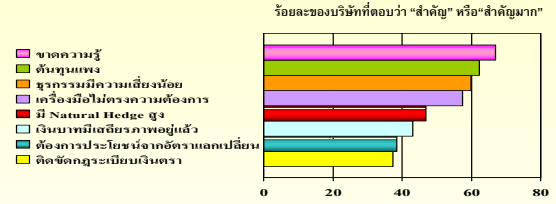
ข้อสรุปที่ 8 ผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่คุ้นเคยกับเครื่องมือหรือวิธีการทางการเงิน ที่สามารถช่วยป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

ข้อมูลที่น่าสนใจ

- ร้อยละ 31 ของบริษัทที่ปล่อยส่งออก และ/หรือ นำเข้าไม่คุ้นเคยกับ Forward
- ร้อยละ 39 ของบริษัทที่ทั้งส่งออกและนำเข้า หรือ ที่มีทั้งต่างประเทศไม่คุ้นเคยกับ FCD Account

ข้อสรุปที่ 9 การขาดความรู้ความเข้าใจเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

ปัจจัยอุปสรรค	ลักษณะที่ทำให้ปัจจัยทางซ้ายเป็นอุปสรรคที่สำคัญมากขึ้นต่อการใช้เครื่องมือ
การขาดความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ	ขนาดเล็ก มี FX mismatch น้อย อยู่ในภาค Labor
มี Natural Hedge ที่สูงอยู่แล้ว	ขนาดใหญ่ อยู่ในภาค Hi-Tech
ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพอยู่แล้ว	ขนาดเล็ก มี FX mismatch น้อย
ต้องการได้รับประโยชน์จากราคาเงิน	ขนาดใหญ่ มีพื้นที่ต่างประเทศ
ติดขัดกฎระเบียบ	มีทั้งต่างประเทศ

ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้เครื่องมือทางการเงิน (ตามขนาดของบริษัท)

ขนาดบริษัท	1	2	3
เล็ก	การขาดความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ	ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนสูง	เครื่องมือไม่ตรงความต้องการ
กลาง	การขาดความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ	ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนสูง	ธุรกิจมีความเสี่ยง FX น้อย
ใหญ่	การขาดความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ	ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนสูง	มี Natural Hedge สูงอยู่แล้ว
ใหญ่มาก	มี Natural Hedge สูงอยู่แล้ว	ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนสูง	เครื่องมือไม่ตรงความต้องการ

ข้อสรุปที่ 10 บริษัทจำนวนไม่น้อยยังมีปัญหาในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและบริการของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยน

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ขนาดบริษัท	ขนาดใหญ่มาก	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	รวม*
สถาบันการเงิน		91.6	79.7	69.0	56.9	67.2
ข่าวสารทริจเจอร์จากภายนอก		59.8	34.6	23.9	25.7	31.1
สื่อทั่วไป เช่น TV หนังสือพิมพ์		62.6	64.7	71.7	72.7	67.3
Reuters, Bloomberg		35.5	10.5	12.4	3.5	10.8
Free Website ต่าง ๆ		36.5	36.1	38.1	39.2	35.3

ได้รับข้อมูลข่าวสารเพียงพอ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ได้รับข้อมูลข่าวสารเพียงพอ	11.1	42.0	38.5	8.3
พอใจกับบริการของ FI ด้าน FX trend	9.6	49.6	29.6	11.3
พอใจกับบริการของ FI ด้านการบริหารความเสี่ยง	7.1	44.1	35.8	13.0
เข้าใจกฎระเบียบเงินตราเป็นอย่างดี	7.4	48.4	37.4	9.9

สรุปผลจากการศึกษา

- ความแข็งแกร่งในระดับมหภาคปรับตัวดีขึ้นมาก
- ปัญหา Currency Mismatch ในภาคธุรกิจเอกชนโดยรวมลดลง
- ธุรกิจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากความผันผวนอัตราแลกเปลี่ยนมากขึ้น
- อย่างไรก็ตาม ยังพบความเปราะบางโดยเฉพาะบริษัทในกลุ่ม SME ซึ่งเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของประเทศ จากการที่
  - มี FX Mismatch ต่อข้างสูง
  - ยังขาดระบบบริหารความเสี่ยงที่มีคุณภาพ
  - มีอุปสรรคในการใช้เครื่องมือทางการเงิน (ขาดความรู้และต้นทุนสูง)

ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบที่จะนำไปสู่ความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจไทยต่อความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

